

ลักษณะของการประกันการใช้เงินตามตั๋วในประเทศอังกฤษ

ประเทศอังกฤษนั้น เป็นต้นกำเนิดของกฎหมายตั๋วเงินที่นับว่าสำคัญมากแห่งหนึ่ง เพราะได้มีการยอมรับเอาไปใช้ในหลายประเทศทั่วโลกทั้งที่เป็นอาณานิคมหรือมิใช่อาณานิคมก็ตามเป็นจำนวนมาก ทั้งที่รับไปโดยตรงหรือรับไปแต่มีการดัดแปลงแก้ไขให้เข้ากับสภาวะการณ์ของประเทศนั้น ๆ ประเทศไทยก็เป็นประเทศหนึ่งที่ได้รับอิทธิพลเรื่องกฎหมายตั๋วเงินจากอังกฤษอยู่มาก ดังจะเห็นได้ว่ามีบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่เกี่ยวกับตั๋วเงินของประเทศไทยหลายข้อหลายมาตราที่ได้ลอกเลียนเอามาจาก Bills of Exchange Act, 1882 ของประเทศอังกฤษชนิดคำต่อคำ บางมาตราที่มีการดัดแปลงแก้ไขมาบ้างน้อยบาง แต่ก็มีบางส่วนเหมือนกันที่ไม่ได้เอามาจากอังกฤษเลย นั่นก็คือ ในลักษณะที่เกี่ยวกับการประกันการใช้เงินตามตั๋ว ซึ่งไทยหันไปรับหลักเรื่องอาวัล มาจากประมวลกฎหมายพาณิชย์ของฝรั่งเศส มาตรา 130 มาทั้งหมด ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่หลักการในเรื่องอาวัลนั้นไม่มีในระบบกฎหมายตั๋วเงินของประเทศอังกฤษ¹ จึงน่าศึกษาดูบ้างว่า การให้เครดิตแก่ตั๋วเงินหรือนัยหนึ่งการค้าประกันการใช้เงินตามตัวนั้น ในประเทศอังกฤษเขาทำกันอย่างไร

ใน Bills of Exchange Act, 1882 ของอังกฤษนั้นมิได้แยกบทบัญญัติเกี่ยวกับการให้เครดิตแก่ตั๋วเงินออกไว้เป็นหมวดหมู่ต่างหากเป็นพิเศษแต่อย่างใด คงบัญญัติเอาไว้รวม ๆ กับเรื่องความรับผิดชอบของผู้สืบทอดตั๋วเงิน ดังนี้ คือ

¹ Maurice Megrah, Byles on Bills of Exchange. (London : Sweet and Maxwell, 1965), p. 183.

"section 56. Where a person signs a bill otherwise than as drawer or acceptor, he thereby incurs the liabilities of an indorser to a holder in due course."

ซึ่งแปลเป็นภาษาไทยได้ดังนี้

"มาตรา 56 เมื่อบุคคลใดลงลายมือชื่อในตั๋วเงินในฐานะอย่างอื่น นอกจากเป็นผู้สั่งจ่าย หรือผู้รับรอง ท่านว่าบุคคลนั้นมีความรับผิดชอบโดยชอบด้วยกฎหมาย ในฐานะเป็นผู้สลักหลัง"

คำว่าบุคคลใด หรือ a person ที่ใช้ในมาตรา 56 นี้ หมายความว่าถึงบุคคลภายนอกที่มีชื่อเป็นคู่สัญญาในตั๋วมาแต่เดิม ไม่ว่าจะในฐานะผู้สั่งจ่าย ผู้รับรอง หรือผู้ที่มีสิทธิจะสลักหลังโอนตั๋วเงินนั้นต่อไปก็ตาม ดังจะเห็นได้ว่า คำอธิบายกฎหมายตั๋วเงินของอังกฤษบางฉบับใช้คำเรียก บุคคลตามมาตรา 56 นี้ว่า stranger หรือบุคคลภายนอกที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับในตั๋วเงินฉบับนั้นมาก่อน ซึ่งหากเป็นบุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับตั๋วเงินมาก่อน ก็ไม่ถือว่าเป็นการลงนามตามมาตรา 56 นี้ เช่น ผู้ทรงตั๋วเงินคนปัจจุบัน หากได้ลงนามสลักหลังเพื่อโอนตั๋วเงินนั้นต่อไปแล้ว ก็จะมีผลรับผิดชอบในฐานะผู้สลักหลังต่อผู้ทรงตั๋วเงินคนต่อไป ซึ่งความรับผิดชอบของผู้สลักหลังตามปกติมีบัญญัติแยกเอาไว้ต่างหากในมาตรา 55 (2) ของ Bills of Exchange Act, 1882 คือ

"(2) The indorser of a bill by indorsing it -

(a) Engages that on due presentment it shall be accepted and paid according to its tenour, and that if it be dishonoured he will compensate the holder or a subsequent indorser who is compelled to pay it, provided that the requisite proceedings on dishonour be duly taken;

(b) Is precluded from denying to a holder in due course the genuineness and regularity in all respects of the drawer's signature and all previous indorsements.

(c) Is precluded from denying to his immediate or a subsequent indorsee that the bill was at the time of his indorsement a valid and subsisting bill, and that he and then a good title thereto.

ซึ่งแปลเป็นภาษาไทยได้ดังนี้

(2) ภัยการสลักหลังตั๋วเงิน ผู้สลักหลัง

(ก) เป็นอันรับรองว่า เมื่อไ้หน้าตั๋วเงินยื่นโดยชอบแล้ว จะมีผู้รับรองและใช้เงินตามเนื้อความแห่งตั๋ว ซึ่งถ้าตัวชาคเชื่อถือคนจะรับผิดชอบใช้เงินให้แก่ผู้ทรงหรือผู้สลักหลังคนใดที่ถูกบังคับใช้เงินไป หากได้มีการปฏิบัติโดยชอบตามวิธีการ เกี่ยวกับตั๋วเงินชาคเชื่อถือแล้ว

(ข) เป็นอันถูกตัดทมิให้ต่อสู้ผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายว่าลายมือชื่อของผู้สั่งจ่ายและผู้สลักหลังก่อนคน เป็นลายมือปลอม หรือชาคตกบกพร่องโดยประการอื่น

(ค) เป็นอันถูกตัดทมิให้ต่อสู้ผู้สลักหลังก่อนคนกับคนต่อจากตนไปว่าตั๋วไม่สมบูรณ์ ในขณะที่เขาสลักหลัง หรือว่าเขาไม่มีสิทธิในตั๋วนั้น

ฉะนั้น ความรับผิดชอบของบุคคลผู้ไปลงนามในตั๋วเงินตามมาตรา 56 นั้น ก็ย่อมเป็นอย่างเดียวกับผู้สลักหลังตั๋วเงินโดยชอบตามมาตรา 55 (2) นั้นเอง อย่างไรก็ตาม ก็อาจแยกความแตกต่างระหว่างผู้สลักหลังตามมาตรา 55 (2) กับบุคคลผู้ลงนามในตั๋วเงินตามมาตรา 56 ได้ตรงที่ ผู้สลักหลังตามมาตรา 55 (2) นั้น คือบุคคลผู้ที่มีสิทธิในตั๋วเงินนั้นอยู่แล้ว และได้ส่งมอบสิทธิของตนเช่นนั้นให้แก่บุคคลอื่นต่อไป โดยการลงนามสลักหลังให้ปรากฏเอาไว้ในตั๋วเงิน แต่บุคคลตามมาตรา 56 นั้น เป็นผู้ที่มีได้มี

สิทธิ์อย่างใด ๆ ในตัวเงินนั้นมาก่อนและมีได้มีความรับผิดชอบอย่างหนึ่งอย่างใดต่อผู้ทรงตัว
คนต่อไปด้วย แต่ได้เข้ามาลงนามไว้ในตัวโดยมีเจตนาที่จะเข้ามาเป็นคู่สัญญาในตัวเงิน
ด้วยเท่านั้น

บุคคลภายนอกที่เข้ามาลงนามไว้ในตัวตามมาตรา 56 นี้ ในทางปฏิบัติ
มักจะลงนามไว้ในด้านหลัง (back) ของตัวเงินฉบับนั้น จึงเป็นเหตุให้มีคำเรียกกัน
สั้น ๆ ว่า เป็นการ "Back" ตัวเงิน และลายมือชื่อที่ลงไว้นั้น ก็มักจะเรียกกันทั่ว ๆ
ไปว่า เป็นการสลักหลังเช่นเดียวกัน วัตถุประสงค์ที่ให้มี Backing ในตัวเงินนั้นก็
เพื่อที่จะเพิ่มความเชื่อถือ และคุณค่าของตัวเงินฉบับนั้นให้ยิ่งขึ้นนั่นเอง เพราะหาก
ผู้ไปสลักหลัง เป็นผู้ที่มีฐานะดีจนเป็นที่ยอมรับแก่เจ้าหนี้แล้วก็เท่ากับเป็นการเพิ่มเครดิต
ให้แก่บรรดาผู้ส่งจ่าย หรือผู้รับรองตัวเงินนั้นด้วยเช่นกัน และในกรณีถือว่าบุคคลที่สาม
นั้น ย่อมมีความผูกพันในตัวของตัวที่จะรองรับผิดต่อผู้ทรงคนต่อ ๆ ไปในตัวทุกคนเสมือนหนึ่งเป็น
ผู้ส่งจ่ายด้วย²

จะเห็นว่า มาตรา 56 แห่ง Bills of Exchange Act, 1882 ของ
อังกฤษนั้นก็วัตถุประสงค์เป็นอย่างเดียวกับการอาวัลตามหลักกฎหมายฝรั่งเศษนั้นเอง คือ
เพื่อเป็นการเพิ่มหลักประกัน หรือเพิ่มคุณค่าให้แก่ตัวเงินฉบับนั้น ๆ ด้วยกัน แต่อย่างไร
ก็ดี การ "Back" ตัวเงิน ตามมาตรา 56 ดังกล่าว ย่อมมีข้อแตกต่างจากหลักกฎหมาย
ในเรื่องอาวัลอย่างมากมาย ดังจะกล่าวต่อไป

อย่างไรก็ดี เฉพาะตัวมาตรา 56 นี้เอง ก็มีลักษณะบางประการที่เห็น
ได้ชัดว่าขัดกับหลักกฎหมายตัวเงินทั่ว ๆ ไปของไทยตามที่บัญญัติเอาไว้ในมาตรา 900
วรรคแรก แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งบัญญัติว่า

¹ Ibid., p. 182.

² Ibid., p. 183.

"บุคคลใดลงลายมือชื่อของทนายในตั๋วเงิน ย่อมจะต้องรับผิดชอบตามเนื้อความในตั๋วเงินนั้น"

ตามความหมายแห่งมาตรา 900 นี้ มิได้หมายความว่าเลยไปถึงกับว่าไม่ว่าใครก็ตามมาลงลายมือชื่อไว้ในตั๋วจะต้องรับผิดชอบไปหมด แต่หมายความว่า การลงลายมือชื่อนั้นจะต้องรับผิดชอบเมื่อใดกระทำไป โดยมีเจตนาที่จะเข้ามาผูกพันเป็นคู่สัญญาในตั๋วเงินตามหลักของนิติกรรมตามมาตรา 112 ป.พ.พ. และมีบทกฎหมายยอมรับฐานะความรับผิดชอบของคู่สัญญา เช่นว่านั่นควยเท่านั้น คือเป็นการเข้ามาลงชื่อไว้โดยเจตนาจะผูกพันตนเป็นผู้ส่งจ่าย ผู้ออกตั๋ว ผู้สลักหลัง ผู้รับรอง หรือผู้รับอาวัลเพียงอย่างหนึ่งอย่างใดเท่านั้น หากมาลงชื่อไว้โดยมีข้อเท็จจริงฟังเป็นอันยุติภายหลังได้ว่ามิได้มีเจตนาจะเข้ามาเป็นคู่สัญญาในตั๋วเงินแต่อย่างใดเลย ผู้นั้นก็ไม่ถูกบังคับให้ต้องรับผิดชอบต่อมาตรา 900 นี้ ในทำนองเดียวกันแม้จะเข้ามาลงชื่อไว้โดยมีเจตนาที่จะผูกพันตนเป็นคู่สัญญาตามตั๋วเงิน แต่กระทำผิดแบบระเบียบอันทำให้ไม่เข้าลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดของคู่สัญญาตามที่กฎหมายกำหนดเอาไว้ก็ไม่ต้องรับผิดชอบอีกเหมือนกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

นาย ก. นำเช็คชนิกออกให้แก่ผู้ถือที่ตนเป็นผู้ทรงอยู่ไปยื่นเพื่อขอรับเงินจากธนาคาร เจ้าหน้าที่ของธนาคารได้ให้ นาย ก. ลงลายมือชื่อไว้บนด้านหลังของเช็คฉบับนั้น เพื่อที่จะได้เป็นหลักฐานที่ธนาคารจะได้ใช้อายันแก่ผู้ส่งจ่าย ซึ่งเป็นลูกค้าของตนได้ว่า มีผู้นำเช็คฉบับนั้น ๆ มายื่นขอรับเงินไปแล้ว ธนาคารจึงหักบัญชีเงินฝากของลูกค้าได้ นาย ก. ก็โคลงนามให้ไปตามที่ที่ธนาคารแจ้งให้ทราบ ปรากฏว่าเช็คฉบับนั้นคืน เพราะเงินในบัญชีไม่พอจ่าย นาย ก. จึงได้ไปติดต่อกับผู้ส่งจ่าย ผู้ส่งจ่ายได้ชำระเงินสดให้แก่ นาย ก. ไปตามจำนวนที่ปรากฏในเช็คโดยขอรับเช็คฉบับนั้นคืนมา ต่อมาหากผู้ส่งจ่ายมอบเช็คฉบับนั้นต่อไปยัง นาย ข. เช่นนี้ จะเห็นว่า นาย ข. จะนำเช็คฉบับนั้นไปบังคับให้ นาย ก. ต้องรับผิดชอบแทน (โดยอ้างว่า การลงนามของ

นาย ก. เป็นการอวัลตามมาตรา 921 ป.พ.พ.) ไม่ได้ เพราะนาย ก. มิได้มี
เจตนาที่จะลงนามเพื่อเข้าเป็นคู่สัญญาในเช็คฉบับนั้นแต่อย่างใด

ตัวอย่างที่ 2

นาย ก. ออกเช็คชนิดระบุชื่อผู้รับเงินให้แก่นาย ข. ในกรณีนั้น นาย ก.
ประสงค์จะเข้าเป็นผู้อวัลเช็คฉบับดังกล่าว จึงไต่ถามลายมือของตนไว้ทางด้านหลังของ
เช็คนั้น โดยมีใจจงใจไปควยว่าให้มีผลใช้ได้เป็นอวัล หรือนัดยค่าอย่างหนึ่งอย่าง
ใดที่มีความหมายแสดงว่าจะยอมตนเข้าผูกพันเป็นผู้รับอวัลควยเลย เช่นนี้ นาย ข.
ก็จะบังคับให้ นาย ก. ต้องรับผิดชอบในฐานะผู้รับอวัลไม่ได้ เพราะการลงนาม
อวัลของนาย ก. นั้น ผิดแบบตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 939 และกรณีนี้เป็นเช็คชนิด
ระบุชื่อผู้รับเงิน จึงไม่เป็นการอวัลตามมาตรา 921 ไปควย นอกจากนั้น นาย ก. ยัง
มิได้เป็นผู้ส่งจ่ายเช็ค หรือผู้สลักหลังเช็คนั้น อันผูกพันที่จะต้องรับผิดชอบตามมาตรา 914
แต่อย่างใด นาย ข. จึงไม่อาจบังคับเอาแก่ นาย ก. ได้

ซึ่งตามหลักของมาตรา 900 ที่กล่าวมาแล้วนั้น เคยมีคำพิพากษาศาลฎีกาที่
359/2511 ตัดสินว่า การรับรองตัวแลกเงินจะมีได้เฉพาะตัวผู้จ่าย บุคคลที่มีได้เป็นผู้
จ่ายแม่จะ เข้ามารับรองตัวแลกเงินก็ไม่ต้องรับผิดชอบ ซึ่งจะเห็นว่า เป็นการตัดสินที่เกินตาม
หลักของมาตรา 900 ที่ว่า ผู้ลงนามแล้วจะต้องรับผิดชอบจะต้อง เป็นบุคคลเฉพาะที่กฎหมาย
กำหนดความรับผิดชอบให้ และจะต้องลงนามโดยมีเจตนาผูกพัน เป็นคู่สัญญาในตัวเอง
แต่เมื่อข้อเท็จจริงในคดีนี้มีได้คือไปควยว่า เมื่อไม่ต้องรับผิดชอบในฐานะผู้รับรองแล้ว
จะไปเข้าลักษณะความรับผิดชอบอย่างอื่น ๆ อีกหรือไม่ จึงไม่เป็นปัญหาที่จะต้องพิจารณา
ในชั้นนี้

จะเห็นว่าหลักในมาตรา 56 แห่ง Bills of Exchange Act, 1882
แตกต่างกับหลักในมาตรา 900 ของเราอย่างมาก ตรงที่ตามมาตรา 56 นั้น บุคคลผู้
เข้มาลงนามไว้เพียงแต่มีเจตนาที่จะเข้ามาเป็นคู่สัญญาความตัวก็พอแล้ว แม้ลักษณะของ
การลงนามของเขาจะมีได้เป็นคู่สัญญาอย่างหนึ่งอย่างใดที่กฎหมายกำหนดไว้ เช่น ผู้ส่ง

จ่าย ผู้รับรอง ผู้สลักหลัง ก็ตาม ทั้งนี้ โดยไม่ต้องคำนึงว่า ในขณะที่ลงนามนั้น เขาจะมีสิทธิอย่างไร ใด ๆ ในตั๋วและอาจส่งมอบสิทธิในตัวนั้นให้แก่ผู้ใดก็ได้หรือไม่ก็ตาม¹

เหตุที่หลักในมาตรา 56 ของอังกฤษและในมาตรา 900 ของไทยแตกต่างกันมากเช่นนี้ ก็เป็นเพราะวัตถุประสงค์ที่จะออกของว่างที่กฎหมายตัวเงินของอังกฤษไม่มีบทบัญญัติเรื่องการกำกับตัวเงินเป็นพิเศษอย่างเดียวกับเรื่องการอาวัลของไทยนั่นเอง เพราะไม่เห็นนั้นแล้ว มาตรา 56 ก็จะไม่มีที่ใช้ เพราะใครที่มาลงนามหากไม่เข้าลักษณะของคู่สัญญาอย่างใด ๆ ในตั๋วตามปกติแล้วก็ไม่ควรรับผิดชอบไปทั้งหมดอย่างใดก็ได้ ในตั๋ว Bills of Exchange Act, 1882 เองก็ไม่มีที่ใดบัญญัติถึงความรับผิดชอบของบุคคลผู้ลงลายมือชื่อในตั๋วเงินอย่างมาตรา 900 ของไทยเลย

หน้าที่ของบุคคลภายนอกที่กฎหมายให้ถือว่าเป็นผู้สลักหลังตัวเงินตามมาตรา 56 นี้ จำกัดเฉพาะต่อผู้ทรงและคู่สัญญาคนหลัง ๆ อันเป็นข้อผูกพันอย่างเดียวกับข้อผูกพันของผู้ส่งจ่ายตัวเงินนั้นเท่านั้น แต่อย่างไรก็ดี การสลักหลังนั้นไม่ก่อให้เกิดข้อผูกพันอย่างเดียวกับที่เมื่อคู่สัญญาคนก่อน ๆ ในตั๋วเงินนั้นแต่อย่างใด² เช่น นาย ก. ออกตั๋วแลกเงินให้แก่นาย ข. โดยระบุให้นาย ค. เป็นผู้จ่าย ต่อมานาย ข. ได้สลักหลังโอนตัวนั้นให้แก่นาย ค. ต่อมานาย ง. ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกได้เข้ามาลงนามเอาไว้ในตั๋วตามมาตรา 56 หลังจากนั้น นาย ค. จึงได้สลักหลังโอนตัวนั้นต่อไปให้แก่นาย ง. เช่นนี้ ความรับผิดชอบของนาย ง. ย่อมจะจำกัดอยู่แต่เพียงคู่สัญญาคนต่อ ๆ ไป ซึ่งเข้ามาผูกพันในตั๋วเงินภายหลังที่ตนได้เข้ามาลงนามสลักหลังเอาไว้ตามมาตรา 56 แล้วเท่านั้น คือ ต้องรับผิดชอบต่อ นาย ค. และนาย ง. ซึ่งเป็นผู้ที่เข้ามาสลักหลังตัวภายหลังการสลักหลังของตน สำหรับนาย ก. และนาย ข. จะบังคับให้นาย ง. รับผิดชอบต่อตนมิได้ เพราะต่างก็เป็นคู่สัญญาที่มีอยู่ก่อนการเข้ามาผูกพันของนาย ง. ทั้งสิ้น

¹ Ibid., p. 182.

² Ibid., p. 183.

เมื่อถือว่าบุคคลผู้ซึ่งสลักหลังตั๋วเงินตามมาตรา 56 ดังกล่าวแล้วนี้ ย่อมมีความรับผิดชอบเดียวกับผู้สลักหลังตั๋วเงินทั่ว ๆ ไป ฉะนั้น ความสัมพันธ์อื่น ๆ ที่ผู้สลักหลังตั๋วเงินตามมาตรา 56 นี้อยู่กับบรรดาผู้เป็นคู่สัญญาด้วยกันในตั๋วก็ย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติในมาตรา 55 ที่กล่าวมาแล้วนั่นเอง กล่าวคือ หากตั๋วเงินนั้นขาดความเชื่อถือ เพราะเหตุเขาไม่จ่ายเงินก็ดี เขาไม่รับรองก็ดี ก็ย่อมต้องรับผิดชอบผู้ทรง หรือผู้สลักคนต่อ ๆ มาผู้ซึ่งถูกบังคับให้ต้องจ่ายเงินแก่ผู้ทรงไปแล้ว ฯลฯ จึงมีปัญหาว່ว่า ผู้สลักหลังตามมาตรา 56 นี้ หากต้องรับผิดชอบจ่ายเงินไปแล้วจะไปไล่เบี้ยเอาแก่ใครได้บ้าง

ในข้อนี้ไม่มีบทบัญญัติใน Bills of Exchange Act, 1882 บัญญัติเอาไว้โดยตรง หากแต่ไปปรากฏอยู่ในมาตรา 57 (1) แห่งพระราชบัญญัติเดียวกันนี้ ว่า " _____, and an indorser who has been compelled to pay the bill may recover from the acceptor or from the drawer, or from a prior indorser _____ " กล่าวคือ เมื่อผู้สลักหลังคนหนึ่งคนใดถูกบังคับการจ่ายเงินตามตั๋วไปแล้ว ผู้นั้นย่อมที่จะได้รับการชดใช้เงินคืนจากผู้สั่งจ่าย, ผู้รับรอง หรือผู้สลักหลังคนก่อนตนใด แม้มตรา 57 (1) นี้จะใช้กับผู้สลักหลังทั่ว ๆ ไปไม่ได้ เฉพาะเจาะจงถึงผู้สลักหลังตามมาตรา 56 ก็ตาม แต่เนื่องจากผู้สลักหลังตามมาตรา 56 นั้น ย่อมมีความรับผิดชอบอย่างเดียวกับผู้สลักหลังทั่ว ๆ ไปอยู่แล้ว ฉะนั้น จึงยอมนำมาตรา 57 (1) นี้มาใช้แก่กรณีของผู้สลักหลังตามมาตรา 56 ได้ด้วย¹

ความผูกพันระหว่างคู่สัญญาในตั๋วเงิน

คู่สัญญาในตั๋วเงินนั้นในบางครั้งอาจมีความรับผิดชอบต่อผู้ทรงตั๋วได้ ทั้งกรณีที่ตนเป็นลูกหนี้ของตน และในกรณีที่ตนเป็นผู้ค้ำประกัน (surety) ในตั๋วเงินนั้น ทั้งนี้

เนื่องจากได้มีการนำเอาหลักของ The law of Principal and Surety มาใช้กับความรับผิดที่เกิดขึ้นตามตัวเงินค้ำย¹

ก่อนอื่นขอให้ทำความเข้าใจกับความหมายของคำว่า Surety หรือ Suretyship กับ Guaranty เสียก่อน เพราะแม้ตามความหมายทั่วไปทั้งสองแบบนี้ต่างก็หมายถึงการค้ำประกันหนี้สินให้แก่บุคคลภายนอกก็ตาม แต่โดยเฉพาะแล้ว surety จะมีความรับผิดมากกว่า guarantor อยู่ตรงที่ surety นั้น ย่อมมีความรับผิดในฐานะเช่นเดียวกับลูกหนี้ชั้นตน แต่ guarantor นั้น ย่อมมีความรับผิดเพียงเป็นลูกหนี้ชั้นสองเท่านั้น ซึ่งหมายความว่าในทันทีที่เกิดการผิดนัดไม่ชำระหนี้ขึ้น เจ้าหนี้ย่อมสามารถปฏิบัติการเรียกร้องให้ surety ชำระหนี้แทนลูกหนี้แท้จริงได้โดยพลัน แต่เจ้าหนี้ไม่อาจปฏิบัติอย่างเดียวกันนั้นต่อ guarantor ได้ โดยเขาจะต้องไปเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้แก่เขาเสียก่อน หากไม่ได้อะไรหรือขาดอยู่เท่าใดแล้วจึงจะมาเรียกจาก guarantor ได้²

ในกรณีที่ตัวแลกเงินฉบับหนึ่งได้มีบุคคลลงนามรับรองการจ่ายเงินและได้มีการสลักหลังตัวนั้นต่อ ๆ กันไปแล้ว ย่อมถือว่า ผู้รับรอง เป็นลูกหนี้ชั้นตนและคู่สัญญาคนอื่น ๆ ในตัวนั้นต่างเป็นผู้ค้ำประกันในลักษณะของ surety ให้แก่ผู้รับรอง

อย่างไรก็ดี แมว่าคู่สัญญาทุกคนต่างเป็นผู้ค้ำประกัน (surety) ให้แก่ผู้รับรองก็ตาม แต่ในระหว่างด้วยกันเองแล้ว มิได้ถือว่า เขาเหล่านั้นต่างเป็นผู้ค้ำประกันร่วมกัน (co-sureties) แต่อย่างใด แต่ให้ถือว่าคู่สัญญาคนแรกยอมเป็นลูกหนี้ชั้นตนของคู่สัญญาในลำดับที่ถัดออกมา เช่น กรณีที่ตัวแลกเงินนั้นได้รับการรับรองโดยผู้จ่าย

¹ Ibid., p. 398.

² Ronald A. Anderson, and Walter A. Kumpf, Business Law (Cincinnati, Ohio : South - Western Publishing Company, 1961), p. 736.

แล้ว และหลังจากนั้นได้มีการสลักหลังโอนต่อไปอีกสองทอด เช่นนี้ ถ้าผู้ทรงฟ้องร้องเรียกเงินเอาจากผู้ส่งจ่ายแล้ว ผู้ส่งจ่ายยอมเป็นลูกหนี้ชั้นตน และผู้สลักหลังคนต่อ ๆ มาในภายหลังยอมเป็นผู้ค้ำประกัน แลหากผู้ทรงฟ้องร้องเรียกเงินเอาจากผู้สลักหลังคนแรกแล้ว ผู้สลักหลังคนแรกยอมเป็นลูกหนี้ชั้นตน และผู้สลักหลังคนที่สองหรือคนต่อ ๆ มา (ตามนี้) ยอมเป็นผู้ค้ำประกัน ดังนี้เรื่อยไป¹

เมื่อเราสามารถจัดลำดับเรียงตัวระหว่างบุคคลผู้เป็นลูกหนี้ชั้นตนและผู้ค้ำประกัน (surety) ได้แล้ว ดังนี้ ก็จะเป็นการสะดวกแก่การพิจารณาความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันตลอดจนความหลุดพ้นจากความรับผิดชอบของเขาได้ง่าย ทั้งนี้ เพราะอาศัยหลักทั่วไปที่ว่า ความหลุดพ้นของลูกหนี้ชั้นตนยอมเป็นความหลุดพ้นของผู้ค้ำประกันด้วยนั่นเอง เช่น หากผู้รับรองหลุดพ้นจากความรับผิดชอบเมื่อใด ก็ถือว่าคู่สัญญาทั้งหมดในจำนวนนั้นหลุดพ้นไปด้วย หรือในทางตรงข้ามหากฟ้องร้องเอาแก่ผู้รับรองได้แล้ว ก็ยอมฟ้องคู่สัญญาคนอื่น ๆ ในจำนวนได้เช่นกัน

ในทางตรงกันข้าม ความหลุดพ้นของลูกหนี้ชั้นตนหลัง ๆ ย่อมไม่ทำให้ลูกหนี้คนแรก ๆ หลุดพ้นจากความรับผิดไปแต่อย่างใด เช่น ผู้สลักหลังคนหนึ่งหลุดพ้นจากความรับผิดไป ย่อมไม่ทำให้ผู้สลักหลังคนก่อนเขา หรือผู้ส่งจ่ายและผู้รับรอง (ซึ่งถือว่าเป็นคู่สัญญาที่อยู่ในลำดับตน) หลุดพ้นจากความรับผิดไปด้วย

จากหลักของ The Law of Principal and Surety ซึ่งนำมาใช้กับกรณีของตัวเงินนั้น อาจแยกลักษณะของการหลุดพ้นของผู้ค้ำประกันได้เป็นข้อ ๆ ดังนี้

¹ Maurice Megrah, Byles on Bills of Exchange,

1. เมื่อผู้เป็นเจ้าของได้ปกปิดเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดในสัญญา
 ประพันธ์อันจะเป็นผลร้ายแก่ผู้ค่าประกัน ย่อมถือว่าการปกปิดเช่นนั้นเป็นการฉ้อฉล
 และจะทำให้ผู้ค่าประกันหลุดพ้น
2. หากการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดระหว่างลูกหนี้กับเจ้าหนี้ทำให้เกิด
 เกิดการเปลี่ยนแปลงซึ่งเงื่อนไขใด ๆ ที่ผู้ค่าประกันถูกผูกมัดอยู่ ย่อมทำให้ผู้ค่าประกัน
 หลุดพ้นจากความรับผิดชอบเช่นกัน ไม่ว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นจะมีมากหรือน้อยเพียงใดก็
 ตาม
3. เมื่อผู้ทรงได้ให้วันผ่อนแก่ผู้รับรอง ย่อมทำให้ผู้ส่งจ่ายและผู้สลักหลัง
 หลุดพ้น
4. ในทางหลัก Equity แล้วย่อมถือว่า การที่เจ้าหนี้ให้ข้อตกลงกับผู้
 ค่าประกันว่า ตนจะบังคับการใช้เงินเอาจากลูกหนี้ก่อน ภายในระยะเวลาอันสมควร
 นั้น หากเจ้าหนี้ไม่ปฏิบัติ หรือไม่พยายามปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อตกลงที่ทำไว้แล้ว ผู้
 ค่าประกันย่อมยกขึ้นอ้าง เป็นข้อต่อสู้เพื่อให้ตนหลุดพ้นจากความรับผิดชอบได้
5. การชำระเงินให้แก่ผู้ทรงโดยลูกหนี้ชั้นตน ย่อมทำให้ผู้ค่าประกัน
 หลุดพ้น แม้การจ่ายเงินนั้นจะได้กระทำภายหลังที่ตัวเงินนั้นขาดความเชื่อถือแล้วก็ตาม
 แต่การจ่ายเงินที่จะต้องมี การเรียกคืน เพราะเหตุฉ้อฉลยังไม่ถือเป็นการจ่ายเงินที่จะ
 ทำให้ผู้ค่าประกันหลุดพ้น
6. การปลดหนี้ให้แก่ผู้รับรอง หรือผู้ส่งจ่าย ย่อมทำให้ผู้สลักหลัง (หรือ
 นัยหนึ่งก็คือ ผู้ค่าประกันนั่นเอง) ทั้งหลายหลุดพ้น อนึ่ง ในกรณีที่ผู้รับรองหลายคน
 หรือมีผู้ส่งจ่ายหลายคน การที่ผู้ทรงปลดหนี้ให้แก่ผู้รับรองหรือผู้ส่งจ่ายคนหนึ่งคนใดใน
 กลุ่มที่ควรมีความรับผิดชอบร่วมกัน ย่อมถือ เป็นการปลดหนี้ให้แก่ทั้งหมดอันเป็นเหตุให้ผู้ค่า
 ประกันหลุดพ้นเช่นกัน

7. การรับตั๋วเงินฉบับใหม่จากผู้รับรอง ซึ่งมีกำหนดจ่ายเงินต่อไปใน
 ภายหน้า ยอมทำให้ผู้สลักหลังหลุคพน แต่อย่างไรก็ดี หากการออกตั๋วเงินให้แก่เจ้าหนี้
 ในขณะ แท้จริงแล้วเป็นการออกให้แก่นักเพื่อให้เจ้าหนี้ยึดถือไว้เป็นหลักประกันแล้ว
 ก็ไม่ทำให้มูลค่าประกันหลุคพน ซึ่งท่านผู้พิพากษา Abbott ได้กล่าวไว้ในคดี *Pring*
v. Clarkson (1882) ว่า

"มีหลักที่วางไว้ว่า ถ้ามีการผ่อนเวลาให้แก่ผู้รับรองแล้วคู่สัญญาคนอื่น
 ในตั๋วเงินนั้นจะหลุคพนจากความรับผิดชอบ แต่ไม่มีกรณีใดเลยที่จะกล่าวว่า การรับหลัก
 ประกันสำรอง (*collateral security*) จากผู้รับรองจะทำให้เกิดผลอย่างเดียวก
 กันนั้น และตั๋วเงินฉบับที่สองที่ออกให้กันนั้นก็ไม่ใช่เป็นอะไรมากไปกว่าเป็นหลักประกัน
 สำรองอย่างหนึ่งเท่านั้น"¹

8. การยกยอด การนำเอาไปใช้โดยมิชอบ หรือการทำให้สูญหายเสียหาย
 ในหลักประกันที่กระทำลงโดยตัวเจ้าหนี้เองยอมทำให้มูลค่าประกันหลุคพนจากความรับ
 ผิดเช่นกัน

ดังได้กล่าวมาตั้งแต่ตอนแล้ว จะเห็นได้ว่า ลักษณะของการเข้าค่าประกัน
 การจ่ายเงินตามตั๋วเงินของอังกฤษที่บัญญัติเอาไว้ในมาตรา 56 แห่ง *Bills of*
Exchange Act, 1882 นั้น ยังไม่มีลักษณะเป็นการเข้าค่าประกันการจ่ายเงินตาม
 ตัวอย่างจริง ๆ ึ่ง ๆ อย่างเช่น หลักในเรื่อง *Aval* ของฝรั่งเศส เพราะยังไม่มี
 การแบ่งแยกความรับผิดชอบของบุคคลประเภทนี้ออกจากคู่สัญญาคนอื่นโดยตัดขาด คือยัง
 คงต้องไปชอ่ยืมความรับผิดชอบของผู้สลักหลัง ซึ่งมีกฎหมายกำหนดความรับผิดชอบของเขาไว้

¹ *Ibid.*, p. 403.

โดยเฉพาะแล้มาเป็นความรับผิดชอบของผู้นั้น ฉะนั้น หลักตามมาตรา 56 ของอังกฤษ
นี้ จึงยังไม่ถือว่าเป็นการรับประกันการใช้เงินตามตัวที่สมบูรณ์เต็มที่ เพราะโดยลักษณะ
แล้ว ก็คือการเพิ่มตัวบุคคลให้เข้าไปเป็นลูกหนี้ตามตัวโดยขอยืมความรับผิดชอบมาจากลูกหนี้
ตามตัวที่โดยปกติย่อมมีอยู่แล้วมาใช้เท่านั้นเอง

เปรียบเทียบลักษณะการรับประกันตัวเงินตามแบบของอังกฤษกับ Aval

ลักษณะของการรับประกันตัวเงินตามแบบของอังกฤษที่กล่าวมาแล้ว แต่
คนนั้น เมื่อนำมาพิจารณาเปรียบเทียบกับการรับประกันการใช้เงินตามตัวตามหลักของ
อาวัลแล้ว ย่อมจะเห็นข้อแตกต่างกันได้ดังนี้

1. ตัวบุคคลอาจจะเข้ารับประกันตัวเงินนั้น

ตามมาตรา 56 ของ Bills of Exchange Act, 1882 นั้นจำกัด
แต่เฉพาะเป็นกรณีบุคคลภายนอก ซึ่งไม่เคยเป็นคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งในตัวมาก่อน
มาลงนามรับประกันตัวเงินนั้นเท่านั้น แต่ในเรื่องอาวัลแล้ว อาจเป็นบุคคลภายนอก
หรือคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจะมาลงนามเป็นการรับประกันตัวเงินนั้นก็ได้

ที่แตกต่างกันก็เพราะอังกฤษยังไม่มีหลักกฎหมายเกี่ยวกับการรับประกัน
ตัวเงินโดยเฉพาะนั้นเอง จึงได้พยายามที่จะแก้ไขปัญหานี้โดยการยอมให้บุคคลภายนอก
เข้ามาลงนามเพื่อผูกพันตนเองให้ตกอยู่ในฐานะลูกหนี้ตามตัวเงินได้เพื่อเป็นการเพิ่ม
จำนวนบุคคลที่จะต้องรับผิดชอบตามตัวเงินฉบับนั้นให้มากขึ้น ฉะนั้น บุคคลที่เป็นคู่สัญญาอัน
มีความรับผิดชอบตามตัวเงินนั้นอยู่แล้ว จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องให้เขามาลงนามเพื่อ
รับผิดชอบอีกแต่อย่างใด เพราะผู้รับประกันตัวเงินตามมาตรา 56 ของอังกฤษก็ได้มีความ
ผูกพันต้องรับผิดชอบในตัวในฐานะอื่นเป็นพิเศษกว่าคู่สัญญาคนอื่น ๆ ในตัวนั้นเลย แต่สำหรับ
กรณีของการอาวัลแล้วตัวผู้รับอาวัลนั้นได้มีการกำหนดความรับผิดชอบไว้เป็นพิเศษแตก
ต่างจากคู่สัญญาคนอื่น ๆ อยู่แล้ว ฉะนั้น จึงเปิดโอกาสให้แม่ตัวบุคคลที่คงผูกพันรับผิดชอบ
ตามตัวอยู่แล้ว มีโอกาสได้เขามาผูกพันตนในฐานะผู้รับอาวัลได้อีกสักหนึ่งควย ทั้งนี้
เพื่อที่จะได้เพิ่มความรับผิดชอบในตัวบุคคลผู้นั้น อันจะพึงมีต่อผู้ทรงตัวให้มากขึ้นนั่นเอง

2. แบบในการ เข้าผูกพันตน เป็นผู้ค้ำประกันตามตัวเงิน

ตามมาตรา 56 ของอังกฤษกำหนดไว้เพียงแต่ความบุคคลภายนอกผู้หนึ่ง ผู้ใดเข้ามาลงนามของตนเอาไว้ในตัวเท่านั้นเป็นการเพียงพอที่จะทำให้เกิดความ รับผิดชอบแก่เขาได้แล้ว แต่การอาวัลกำหนดแบบพิธีของการ เข้าผูกพัน เป็นผู้รับอาวัลเอา ไว้เป็นพิเศษ คือต้องมี การ จดแจ้งว่าใช้ใดเป็นอาวัลพร้อมกับลงนามกำกับ หรือโดยการ ผู้รับอาวัลลงนามในคานหน้าแห่งตัวเงินนั้นเป็นการ เพียงพอแล้ว ดังที่ได้กล่าวโดย ละเอียดยมาแล้วแต่ตนนั่นเอง

3. ความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันตามตัวเงิน

ผู้ค้ำประกันตามมาตรา 56 ของอังกฤษคงมีความรับผิดชอบเฉพาะแก่บุคคล สัญญาคนหลังจากที่ตนได้เขาลงนามผูกพันไว้เท่านั้น โดยไม่ต้องรับผิดชอบต่อสัญญาคนก่อน ในตัวเงินนั้นแต่อย่างใด แต่ผู้รับอาวัลนั้น ย่อมต้องรับผิดชอบต่อสัญญาทั้งหลายทั้งปวง อัน มีสิทธิจะได้รับการใช้เงินตามตัวเงินนั้น โดยไม่จำกัดความบุคคลผู้นั้นจะได้เข้ามาผูกพัน ในตัวเงินก่อนหรือหลัง ผู้รับอาวัลก็ตาม ทั้งนี้ มีข้อยกเว้นเพียงแต่ว่า หากบุคคลที่ผู้รับ อาวัลให้ประกันไว้นั้น ไม่ต้องรับผิดชอบต่อสัญญาคนหนึ่งคนใดแล้ว ผู้รับอาวัลก็ไม่ต้องรับ รับผิดชอบแทนนั้น

4. ความหลุดพ้นจากความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันตัวเงิน

ผู้ค้ำประกันตามมาตรา 56 ของอังกฤษอาจหลุดพ้นจากความรับผิดชอบต่อตาม หลักของการค้ำประกันทั่ว ๆ ไป ดังกล่าวแล้ว แต่ผู้รับอาวัลนั้นจะหลุดพ้นจากความรับ ผิดใดก็จะต้องมีหลักเกณฑ์และข้อต่อสู้เป็นพิเศษ ซึ่งแตกต่างกับการหลุดพ้นของผู้ค้ำประกัน ในหนี้ทั่ว ๆ ไปมากมาย จนกว่าได้ความมีค้ำหลักใน เรื่องการหลุดพ้นของผู้ค้ำประกัน ในหนี้อื่นทั่ว ๆ ไปมาใช้แก่กรณีของผู้รับอาวัลเลย

อาจกล่าวได้ว่าหลักการค้ำประกันหนี้คานตัวเงินที่ใช้อยู่ในประเทศอังกฤษ นั้น ยังมีหลักเกณฑ์และวิวัฒนาการ คอยกว่าหลักในเรื่องการอาวัลตัวเงินของประเทศใน

กลุ่มภาคพื้นทวีปยุโรปอยู่มาก อันทำให้เกิดความขัดข้องในการปฏิบัติและเกิดเป็นปัญหา
ยุ่งยากตามมาในภายหลังเป็นอย่างมาก จนกระทั่งว่าแม้แต่ในประเทศที่เคยเป็นอาณานิคมของอังกฤษ หรือรวมในเครือจักรภพอังกฤษเองก็ตามก็ยังมีหลายประเทศที่พยายาม
จะหนีเหจากระบบของอังกฤษมารับหลักการอาวัลให้มากขึ้น ดังเช่น

ในประเทศแคนาดา โคพิยามานที่จะให้หลักในการที่บุคคลที่สามเข้า
ค้าประกันตัวเงินในลักษณะที่คล้ายคลึงกับการอาวัลอยู่มาก ดังจะเห็นได้จากคำพิพากษา
ของศาลสูงสุดของประเทศ (the Supreme Court) เองในคดี Robinson
v. Mann (1901) โดยศาลถือว่า บุคคลที่สามที่เข้ามาสลักหลังตัวเงินก่อนที่ผู้รับเงิน
จะสลักหลังตัวเงินนั้นต่อไป ย่อมต้องรับผิดชอบในฐานะผู้สลักหลังต่อผู้รับเงินคนนั้น และศาล
ยังได้แสดงความคิดเห็นต่อไปอีกด้วยว่า โดยผลแห่งมาตรา 56 นี้เอง ย่อมเป็นการ
ยอมรับและนำเอาหลักกฎหมายในเรื่องอาวัลเข้ามาสู่ระบบกฎหมายแบบอังกฤษ มีข้อ
สังเกตประการหนึ่งว่า ใน Canadian Bills of Exchange Act มาตรา 131
(ซึ่งบัญญัติไว้มีใจความอย่างเดียวกับมาตรา 56 ของอังกฤษ) ได้เพิ่มเติมคำว่า

"and is subject to all the provisions of this Act respecting
indorsers," ไว้วัย คือได้กำหนดให้นำเอาบทกฎหมายทั้งหลายในพระราชบัญญัติ
นี้อันเกี่ยวกับผู้สลักหลังมาใช้แก่ผู้ค้าประกันตัวเงินนี้ด้วย ซึ่งเท่ากับเป็นการเริ่มต้นที่จะ
รับเอาหลักการในเรื่องอาวัลนี้มาใช้ในประเทศแคนาดาและปัจจุบันนี้ในรัฐควิเบก
ก็ได้นำหลักเรื่องอาวัลมาใช้อย่างสมบูรณ์แล้ว¹

ในประเทศสหภาพอาฟริกาใต้ ก็ได้มีการยอมรับหลักของอาวัลเข้า
ใช้แล้วเช่นกัน โดยถือว่าบุคคลผู้สลักหลังลงในตัวสัญญาใช้เงินก่อนที่จะมีการสลักหลัง

¹ Ibid., p. 186.

โอนต่อไปโดยผู้รับเงินนั้น ย่อมถือว่าได้มีความรับผิดชอบของผู้รับอาวัลเกิดขึ้นแล้ว โดยถือว่าผู้นั้นเป็นผู้ค้ำประกันของผู้ออกตั๋ว

อย่างไรก็ดี ยังมีบางประเทศเหมือนกันที่ได้ยึดหลักตามมาตรา 56 ของอังกฤษเอาไว้อยู่ เช่น ในประเทศออสเตรเลีย เคยมีคำพิพากษาของ the High Court of Australia ตัดสินว่า การที่ภริยาไต่สลับหลังลงในตั๋วสัญญาใช้เงินที่สามีเป็นผู้ออกตั๋วให้ตามคำขอของเจ้าหนี้เช่นนี้ ภริยาอนุมัติปฏิบัติตามมาตรา 55 (2) (c) แห่ง Bills of Exchange Act, 1882 มิใช่ปฏิเสธว่า ภริยามิใช่ผู้สลับหลังหรือเจ้าหนี้มิใช่ผู้ทรงตัวเงินโดยชอบ และในประเทศนิวซีแลนด์ก็มีคำพิพากษหลายต่อหลายเรื่องที่ว่าวางหลักอย่างเดียวกับคำพิพากษาข้างตน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย